

MENTORSCHAP, OVERAL IN NEDERLAND 2008

INHOUDSOPGAVE

00	Voorwoord	5
01	De noodzaak	6
02	De aanwezigheid	8
03	De bekendheid	10
04	De ontwikkeling van competenties	13
05	De structurele financiering	16
06	Bijlage: De organisatie	18

ROTTERDAM, MEI/JUNI 2009

TEKST EN UITGAVE

Stichting Mentorschap Netwerk Nederland (MNN)

Zevenkampsering 40

3068 PZ Rotterdam

postadres

postbus 8604

3009 AP Rotterdam

tel. 010 – 2070308

e-mail info@mentorschap.nl

www.mentorschap.nl

CONCEPT, VORMGEVING EN PRODUCTIE

VaDéHa Communicatie bv, Amsterdam, www.vadeha.nl

Bij de omslag: op het kaartje van Nederland zijn de vestigingsplaatsen gemarkeerd van de regionale stichtingen mentorschap zoals eind 2008 opgericht en actief. Zie verder blz. 8 van dit verslag

Voor de volledige namen, adressen en werkgebieden kunt u kijken op www.mentorschap.nl

00 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2008 van de Stichting Mentorschap Netwerk Nederland, kortweg genoemd MNN. Wij presenteren het met trots. Want de inzet van velen in 2008 leidde tot een verdubbeling van het aantal regio's met een stichting voor mentorschap. Waren er op 1 januari 2008 nog 7 stichtingen, eind december waren het er 16. Met de actuele initiatieven voor nieuwe stichtingen en uitbreiding van regio's van bestaande, is er bij het ter perse gaan van dit verslag in 20 regio's een stichting actief. Wij zijn daarmee goed op weg om ons doel te realiseren: landelijke dekking door middel van een stichting in 27 regio's in 2010.

Het organisatienetwerk is natuurlijk geen doel op zich. Het moet er toe leiden dat er overal in Nederland waar nodig voor mensen, voor wie mentorschap van belang is, een succesvol beroep op een stichting mentorschap kan worden gedaan. In 2008 besteedden we daarom ook aandacht aan de competenties van coördinatoren en mentoren en aan het geven van bekendheid aan het mentorschap. Dit beide zal komende tijd verder onze aandacht hebben.

Wij willen alle personen en organisaties bedanken, die met ons de handen ineensloegen om het gewenste netwerk en aanbod mee tot ontwikkeling te brengen. In het bijzonder gaat dank uit naar het Ministerie van VWS, voor het beschikbaar stellen van start-subsidies en subsidie voor de steunfuncties van MNN.

Het verslag geeft op beknopte wijze een beeld van de organisatie, waar wij voor staan en wat de belangrijkste activiteiten en resultaten zijn geweest in 2008. Het is gelardeerd met interviews met betrokkenen, waarin zij aangeven wat mentorschap voor hen betekent. Mocht u door het lezen van dit verslag vragen hebben, aanknopingspunten zien om aan ons doel te gaan bijdragen, of andere opmerkingen hebben, dan staan we daar graag voor open.

Kees Theeuwes, voorzitter

Nico Heinsbroek, directeur

01 De noodzaak

Het kader

In het onderstaande geven wij u het kader van waar uit de Stichting Mentorschap Netwerk Nederland zich inzet. Achtereenvolgens leest u wanneer vrijwillig mentorschap nodig is, hoeveel mentoren er zijn en welk aantal voor de toekomst wordt gewenst.

Waarom mentorschap

De rechten van cliënten zijn geregeld in de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst en andere wet- en regelgeving. De cliënt heeft bijvoorbeeld recht op informatie, recht op inzage in het dossier en recht om toestemming te geven. De zelfbeschikking van cliënten is in onze maatschappij een belangrijk item. Niet iedere cliënt is echter in staat om voor zichzelf op te komen en om gebruik te maken van deze rechten tot zelfbeschikking. Met name cliënten met een verstandelijke beperking, psychische of psychiatrische aandoening, dementie of een andere niet-aangeboren hersenletsel kunnen (tijdelijk) niet (of onvoldoende) voor hun eigen rechten opkomen. Voor hen is mentorschap van belang.

Mentorschap is een beschermingsmaatregel die door de kantonrechter wordt ingesteld voor een meerderjarige die als gevolg van zijn geestelijke of lichamelijke toestand tijdelijk of langdurig niet in staat is of wordt bemoedigd zijn belangen van niet-vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen (BW 1:20, Art. 450, lid 1).

Meestal wordt een mentor benoemd uit het netwerk van de cliënt. Soms echter is een dergelijke persoon niet beschikbaar, omdat er geen netwerk is of omdat de personen uit het netwerk niet geschikt zijn. Dan kan een ander als vrijwilliger tot mentor worden benoemd. De Regionale Stichting Mentorschap zoekt een geschikte mentor voor de cliënt en een geschikte cliënt voor de mentor. Mentorschap Netwerk Nederland ondersteunt en faciliteert de regionale stichtingen in hun werkzaamheden.

In 2007 waren er ongeveer 13.000 mentoren. Het grootste deel van hen betreft familie of anderen afkomstig uit het sociale netwerk van de cliënt. Nederland telde in 2007 ruim 1.000 mentoren die niet tot de familie, vrienden- of kennissenkring behoren. Dit zijn vrijwillige mentoren en beroepsmatige mentoren. Geschat werd dat er in 2007 6.000 mentoren vrijwillige en beroepsmatige mentoren meer hadden moeten zijn om aan de vraag te voldoen.

Hoeveel mentoren zijn er nodig om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen?

Steeds meer mensen zullen een mentor nodig hebben. Deze ontwikkeling is enerzijds het gevolg van de rechten die deze maatschappij geeft aan mensen met beperkingen (cliënten) en anderzijds van sociaal-demografische ontwikkelingen.¹ Van 2007 tot 2020 zal bijvoorbeeld het aantal mensen met dementie naar verwachting stijgen van 250.000 naar 350.000. Het aantal mensen dat zorg heeft en nauwelijks of geen sociaal netwerk wordt ook groter. Dit heeft te maken met het losser worden van de sociale verbanden tussen mensen, met de toename van het aantal kinderloze mensen, toename van het aantal scheidingen en alleengaanden. Ook het ouder worden van mensen geeft een grotere kans dat de betreffende persoon er helemaal alleen voor komt te staan. In deze gevallen is er niemand (meer) die voor de cliënt op kan komen als deze dat zelf (tijdelijk) niet kan.

De behoefte aan mentoren zal komende jaren naar schatting uitgroeien tot bij elkaar 25.000 in 2020, bijna het dubbele ten opzichte van het aantal mentoren in 2007. Geschat wordt dat er tot 2020 een groei zal kunnen zijn van het aantal familiementoren van 12.000 naar 15.000. De behoefte aan vrijwillige en beroepsmatige mentoren zal dan toenemen tot 10.000 in 2020.

1) Cijfers afkomstig uit: Mentoren in Zicht, Theo Royers, Vilans en Mentorschap Netwerk Nederland 2007

02 De aanwezigheid

Mentorschap Netwerk Nederland is in 2006 opgericht met de volgende missie: "Elke burger in Nederland wordt, wanneer zij/hij de regie over haar/zijn leven verliest, op het gebied van 'behandeling en zorg' in voldoende mate vertegenwoordigd, zodat de mogelijkheid om te blijven leven in de stijl waarin zij / hij dit gewend is, zo optimaal als mogelijk wordt gewaarborgd".

Dit betekent dat MNN stimuleert dat in elke gemeente van Nederland een organisatie actief is die een mentor vrijwilliger kan regelen voor een cliënt die dit nodig heeft. **Hoofddoelstelling MNN: Op 31 december 2010 zijn regionale initiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd bij de ontwikkeling van de regionale stichtingen mentorschap. Op deze wijze zijn er minimaal 27 regionale stichtingen mentorschap ontstaan. Deze stichtingen zijn verspreid over Nederland, zodanig dat alle mensen, die dit nodig hebben, gebruik kunnen maken van een organisatie, die een mentor regelt, begeleidt en schoolt.**

Gedurende 2008 is het aantal initiatieven en opgerichte stichtingen flink uitgebreid. Het betreft zelfstandige stichtingen, die lokaal zijn ingebed en een subsidierelatie hebben met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De stichtingen ontvangen subsidie om in hun regio mentoren te zoeken, matchen, scholen en begeleiden voor cliënten die dit nodig hebben.

Het aantal regionale stichtingen is daarmee gedurende 2008 meer dan verdubbeld. In negen andere regio's is een initiatief ontwikkeld om te komen tot een regionale stichting mentorschap. Dit betekent dat een dekkend netwerk bijna is gerealiseerd. De 'erfafscheiding' behoeft aandacht: er zijn gemeenten die tot twee stichtingen behoren en gemeenten die nergens toe behoren. Dit vraagt afstemming en samenwerking.

Om de stichtingen te steunen en mentorschap in te bedden in Nederland houdt MNN zich bezig met:

- de bekendheid van mentorschap
- de ontwikkeling van competenties
- de structurele financiering

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten van 2008 op deze gebieden toegelicht.

In de volgende regio's is op 31 december 2008 en regionale stichting mentorschap actief:

Groningen
Friesland
Achterhoek en Twente
Zwolle en omgeving
Midden Gelderland
Veluwe
Utrecht
Noord West Holland (twee regio's: Zaanstreek Waterland, Noordholland Noord)
Haag en Rijn (twee regio's: Den Haag en Delft/ Westland/ Oostland)
Rotterdam
Drechtsteden
Westelijk Brabant
Breda
Midden Brabant
Zeeland
Zuid Oost Brabant (1-1-2009)

Opkomen voor mensen die kind noch kraai hebben

'De vraag naar mentoren is in onze organisatie vanuit de cliënten ontstaan. De cliëntenraad kwam met een casus waarbij we allemaal dachten: hier moet iemand aan de kant van de cliënt gaan staan, vanuit de cliënt meedenken en voor de belangen van de cliënt opkomen. Zo is het ontstaan.' Aan het woord is Teun Keuzekamp, werkzaam bij "De Stromen Opmaat Groep" en vanaf de start bestuurslid van Stichting Mentorschap Rotterdam. 'Ik voel me **persoonlijk betrokken** bij deze groep mensen, bij de zwakkeren van onze maatschappij. Voor hen wil ik me graag inzetten. Natuurlijk zie ik ook in mijn werk dat de mentor belangrijk is voor de cliënt én voor de organisatie. De betreffende cliënt heeft vaak niemand meer. De mentor is dan iemand die aandacht heeft voor de cliënt, die kritische vragen stelt en niet zomaar alles van zorgverleners accepteert. De zorgverlening blijft daar **fris** bij.'

Coks Glerum is vanaf september 2008 betrokken bij het initiatief in Midden Brabant. 'Ik kreeg meer tijd en wilde die graag inzetten voor ouderen en gehandicapten die **kind noch kraai** hebben. Het is nodig dat er iemand is die deze cliënt in de gaten houdt en voor hem of haar opkomt. In november 2008 is onze stichting opgericht. Deze eerste periode richten we ons vooral op het vormen van draagvlak bij en het vormen van een **netwerk** gezamenlijk met die organisaties in Midden Brabant, waar cliënten wonen die een mentor nodig kunnen hebben of waar potentiële mentoren

werken. Daarnaast waren en zijn er allerlei praktische zaken: statuten opstellen, subsidie aanvragen, contact leggen met het kantongerecht, een coördinator werven alsmede een geschikte werkplek zoeken.' Vanuit de theorie is bekend dat er landelijk 6.900 mensen (2007) een mentor nodig hebben. Bij organisaties waar deze mensen wonen, is dit echter **niet bekend**. De instellingen die cliënten verzorgen hebben meestal geen zicht welke cliënten in hun instelling een mentor behoeven. 'Zodra je daar naar vraagt, krijg je geen klip en klaar antwoord. Deze onbekendheid met de behoefte van de cliënt verbaasde me en geeft aan dat mentorschap nog beter en actiever voor het voetlicht moet komen. Dat betekent dat onze coördinator in de komende maanden de organisaties pro actief zal gaan benaderen op verschillende niveaus: bestuur én leidinggevenden.'

Teun en Coks raden initiatiefnemers in de regio's waar nog geen stichting mentorschap is aan om met enkele mensen die er tijd aan willen besteden **de schouders er onder te zetten**. 'Het is nodig dat het initiatief breed gedragen wordt in de regio, maar het werk dat leidt tot oprichting van de stichting zal van enkele mensen moeten komen', aldus Coks. Daarnaast is het belangrijk dat elke stichting mentorschap voor een brede **doelgroep** kiest: Mentorschap kan nodig zijn voor mensen met dementie of na een hersenbloeding maar eveneens voor mensen met een verstandelijke beperking of psychiatrische aandoening.

03 De bekendheid

De cliënten van de regionale stichtingen zijn veelal mensen met geen of een zeer beperkt sociaal netwerk. Omdat zij om zich heen geen mensen hebben die voor hun belangen waken zijn deze mensen met een beperking erg kwetsbaar. Het betekent echter ook dat zij niet vanzelf de Stichting Mentorschap in hun omgeving zullen vinden. De bekendheid van de regionale stichtingen, van het mentorschap in het algemeen en van Mentorschap Netwerk Nederland (MNN) zijn hiervoor van wezenlijk belang. De regionale stichtingen werken in hun regio aan bekendheid. MNN ondersteunt hen hierbij en zorgt voor landelijke bekendheid en de bekendheid van MNN zelf. Hieronder een aantal voorbeelden van de manieren waarop hieraan in 2008 is gewerkt.

Website

Op www.mentorschap.nl is informatie te vinden voor mensen die overwegen mentor te worden of een cliënt willen aanmelden. Verder wordt op deze site duidelijk wat MNN is en is er informatie te vinden over de regionale stichtingen. Ook kunnen mensen via de site contact opnemen met MNN of een regionale stichting en is er regelmatig nieuws te lezen. Publicaties en congressen worden op de site aangekondigd.

De website is in 2008 naar aanleiding van reacties van lezers en regionale coördinatoren herzien en meer overzichtelijk geworden. Bovendien zijn steeds als er nieuwe stichtingen startten, ook de gegevens van deze stichting toegevoegd.

De website werd veelvuldig bezocht en daarbij werden, naast telefonische vragen, wekelijks gemiddeld 4 contactformulieren ontvangen, waarvan de helft direct voor een van de regionale stichtingen.

Handvatten

Mentoren werken zelfstandig met begeleiding door een regionale stichting. In 2008 is het boekje 'Handvatten voor de mentor' gemaakt ter ondersteuning van de begeleiding door de regionale stichting. In het boekje staat de belangrijkste wetgeving, de gedragscode en tips voor het maken van keuzen, het onderhandelen en het bepalen van wilsbekwaamheid. Het boekje is aan alle bij regionale stichtingen aangesloten mentoren verstrekt, als eerste op de Dag van de Mentor.

Het boekje draagt behalve aan de ondersteuning van mentoren ook bij aan de bekendheid van MNN onder mentoren. De handvatten gelden landelijk en maken daardoor ook mentoren ervan bewust dat zij onderdeel uitmaken van een groter geheel.

Doelgroepgerichte folders

In 2008 is een start gemaakt met folders voor specifieke groepen cliënten in samenwerking met cliëntenorganisaties. Deze folders bevatten informatie over beschermingsmaatregelen en bestaan uit twee delen; een deel met informatie voor de cliënt zelf en een deel met informatie voor de persoon die overweegt om mentor, bewindvoerder of curator te worden. De folders worden gebruikt voor voorlichting aan cliënten, aanmelders en mentoren. De cliëntenorganisaties waarmee samengewerkt is, gebruiken de folders ook. In 2008 is de folder voor en over personen met dementie gedrukt en verspreid, deze is gemaakt in samenwerking met de Stichting Alzheimer Nederland. De folders voor en over personen met een verstandelijke beperking en personen met een psychiatrische stoornis zijn in 2008 ontwikkeld en zullen in 2009 worden gedrukt en verspreid.

“Ik red me wel, mét wat hulp van anderen en mijn mentor”

Riet (76) woont met haar hond en poes in haar huis in Capelle aan den IJssel. Ze vertelt **prachtige verhalen** over vroeger. ‘Vanaf mijn vierde woonde ik in het weeshuis op de Kruiskade in Rotterdam. De nonnen zwaaiden er de scepter. Zij vonden dat ik hulp in de huishouding moest worden, maar dat wilde ik niet. Dus ging ik in het Zeehospitium werken met tuberculose patiënten. In het weeshuis heb ik mijn eerste uniform zelf gemaakt. De nonnen vonden het wel goed dat ik daar ging werken.’ Riet werd verpleegster. In het Fransiscusziekenhuis aan de Schiekade waar Riet later werkte, leerde zij Frans kennen. Hij was de zoon van een patiënt en in 1954 zijn zij getrouwd. Samen hebben ze hard gewerkt in hun slijterij. Zij konden geen kinderen krijgen. Frans werd ziek en na drie open hartoperaties heeft Riet hem thuis verzorgd. In 1990 is Frans overleden.

De laatste jaren gaat het niet zo goed met het **geheugen** van Riet. Ze vergeet makkelijk de gewone dingen van vandaag: waar zij haar portemonnee heeft gelaten of haar bril. Ook bij het vertellen van de verhalen van vroeger heeft zij geheugensteuntjes van een ander nodig, bijvoorbeeld haar mentor. Ongeveer drie jaren geleden is Riet onderzocht: zij heeft dementie. De ziekte zal steeds erger worden en op den duur zal Riet naar een verpleeghuis verhuizen.

Riet kan **zelfstandig wonen** omdat er hulp is. Zo komt de thuiszorg elke ochtend voor de medicijnen. Ook gaat Riet twee dagen in de week naar dagopvang. De huishoudelijke hulp helpt Riet haar huis schoon te houden. En de warme maaltijd komt drie dagen in de week van Tafeltje Dekje. Een medewerker van het Mobiele PG-team van “De Stroom Opmaat Groep” houdt de situatie goed in de gaten en gaat bijvoorbeeld mee naar een arts. Er is een bewindvoerder en een **mentor**. Aagje Karreman is vanaf 2007 de mentor. Zij komt ongeveer één keer per week bij Riet en zij bespreken alles wat nodig is. Aagje vertelt: ‘In het begin hebben we samen alle papieren uitgezocht en heb ik Riet geholpen om te ordenen en besluiten waar nodig. Ik geniet van de verhalen die Riet over vroeger vertelt en de foto’s die we samen kijken. Het is belangrijk, want er zal een dag komen dat Riet die verhalen zelf niet meer kan vertellen. Dan kan ik vertellen wie Riet was en is; tegen Riet en tegen de mensen om haar heen. Soms hebben we veel **plezier** en soms zijn er **serieuze gesprekken**.’

De hulpverleners en de mentor hebben samen goede afspraken over de taken en verantwoordelijkheden van ieder. Er is nu een **stabiele situatie**, die wel heel kwetsbaar is.

Met alle zorg en hulp om haar heen redt Riet zich redelijk. Ze laat haar hondje uit in de buurt, doet haar eigen huishouden en boodschappen en werkt heel graag in haar eigen tuin. ‘Elk voorjaar koop ik plantjes en bloemen voor mijn tuin. Later zit ik mijn tuin, met de poes aan de lijn, te kijken naar mijn tuin en dát vind ik echt genieten. Ik ben helemaal **tevreden** in mijn eigen huis en hoop hier nog lang te wonen.’

Het is duidelijk dat Riet zonder deze hulp en zonder de mentor niet zelfstandig zou kunnen wonen. De mentor hoopt dat Riet nog een goede zomer heeft in haar eigen huis.

1) Om reden van privacy wordt Riet in dit verslag alleen met haar voornaam genoemd.

Zelfstandigheid ondersteunen

Aagje Karreman (64) is sinds 2007 mentor van Riet (zie blz. 11).

'In 2006 overleed mijn moeder. Zij was dement en woonde in een verpleeghuis. Ik wilde graag **mensen begeleiden die niemand hebben** en daarom sprak het mentorschap mij aan. Ik zag een advertentie in de krant en heb daar meteen op gereageerd. Ik heb toen eerst de cursus gevolgd en toen besloten dat ik mentor wilde worden.'

Aagje komt ongeveer één keer per week bij Riet. 'Maar soms zit ik op de fiets en dan ga ik er even langs. Ze woont vijf minuten fietsen bij mij vandaan. Ik kijk met Riet wat er op dat moment belangrijk is. We kijken de post door, sturen naar de bewindvoerder wat nodig is. We kijken foto's of praten over vroeger. Ik probeer haar zo goed mogelijk te **leren kennen**, zodat ik in haar geest kan handelen als zij haar eigen mening niet meer kan verwoorden. Ook praktische dingen: aan welke spullen is zij het meest gehecht? Soms bespreken we wat er gebeurt als de dementie erger wordt. Riet weet dat zij dan zal moeten **verhuizen** naar een verpleeghuis, maar dat is een moeilijk onderwerp voor haar. Ze wil zo graag in haar eigen huis blijven wonen met haar poes en hond.'

Het contact tussen Aagje en Riet is goed en wordt **steeds vertrouwder**. Door de toenemende dementie leeft Riet echter in een **wankel evenwicht** en er loeren steeds gevaren. 'Een tijd geleden is de pinpas gestolen en is er geld van de rekening afgehaald. En twee weken geleden is Riet tijdens het uitlaten van de hond in een sloot terecht gekomen. Met onderkoelingsverschijnselen is zij toen in het ziekenhuis beland. Riet heeft er een wond op haar been aan over gehouden, maar zij is het weer vergeten. De mensen om haar heen zijn erg geschokken. De mogelijkheden van Riet nemen af en we merken dat het een wankel evenwicht is.'

De taak van Aagje is heel breed. 'Ik hou vooral in de gaten of het rondom Riet goed loopt, zodat het stabiel blijft. Het is belangrijk dat Riet **zelf blijft beslissen** en het gevoel heeft zelf de regie in handen te hebben. Ik adviseer haar zo mogelijk en zo nodig.' Een voorbeeld is de huishoudelijke hulp. Riet wil eigenlijk niet dat de huishoudelijke hulp haar huishouden doet; zij doet dat liever zelf. Aagje probeert haar met zachte hand zover te brengen dat zij de huishoudelijke hulp accepteert. Humor en positiviteit spelen een grote rol. 'Ik probeer het luchtig te houden en Riet is iemand met veel **humor**. We lachen samen veel; dat relativeert ook.'

De **samenwerking** met de hulpverleners is daarbij heel belangrijk en er zijn goede afspraken gemaakt over de taken en verantwoordelijkheden. 'Ik ben geen hulpverlener en wil die taken ook niet overnemen. Soms moet ik mijn grenzen aangeven.'

Aagje doet het mentorschap met veel plezier; het is echt een onderdeel van haar leven geworden. Anderen roept zij op om ook mentor te worden. 'Als je graag meeleeft en meedenkt met mensen die niet meer voor zichzelf op kunnen komen, dan is mentorschap echt iets voor jou. Je kunt echt iets betekenen voor een ander.'

04 De ontwikkeling van competenties

Voor de meeste regionale stichtingen geldt dat de dagelijkse werkzaamheden door één coördinator worden uitgevoerd. Deze coördinatoren hebben globaal als taak vrijwilligers te werven en selecteren, deze op te leiden en te begeleiden in hun mentorschap. Aan de andere kant verzorgen zij de voorlichting aan cliënten en bijvoorbeeld zorginstellingen en hebben zij contacten met aanmelders. Daarnaast worden over het algemeen ook ondersteunende werkzaamheden uitgevoerd voor het bestuur. MNN draagt bij aan de ontwikkeling van competenties van deze coördinatoren.

Coördinatorenoverleg en mentorschap.net

Vier keer per jaar organiseert MNN een overleg voor coördinatoren. Dit overleg stelt coördinatoren in de gelegenheid om uit te wisselen. De stichtingen mentorschap zijn over het algemeen jonge organisaties en op deze manier kan de ervaring van anderen gebruikt worden voor de eigen werkzaamheden.

Naast deze mondelinge uitwisseling wordt door de coördinatoren ook kennis gedeeld via www.mentorschap.net, een website, speciaal voor coördinatoren. Hier kunnen coördinatoren vragen plaatsen, discussies voeren en documenten uitwisselen. Mentorschap.net ging van start in 2007. In 2008 is het gebruik enorm toegenomen.

Beide vormen van uitwisseling zorgen ervoor dat bij de regionale stichtingen efficiënter gewerkt kan worden, maar ook voor de ontwikkeling van competenties van coördinatoren door van elkaar te leren.

Nieuwe coördinatoren

Het aantal regionale stichtingen nam in 2008 flink toe. Dit betekent veel nieuwe coördinatoren die direct gebruik kunnen maken van de reeds aanwezige kennis en producten van andere coördinatoren en stichtingen. Om dit efficiënt te organiseren worden de nieuwe coördinatoren begeleid

04 De ontwikkeling van competenties

door een medewerker van MNN. Zij kunnen hun vragen stellen in groepsbijeenkomsten en op een afgescheiden gedeelte van mentorschap.net. In 2008 namen 10 nieuwe coördinatoren deel aan deze ondersteuning.

Dag van de Mentor

Op 4 oktober 2008 vond in Utrecht de landelijke Dag van de Mentor plaats. Handvatten meegeven aan mentoren en hen in de gelegenheid stellen deze onderling uit te wisselen, dat waren de belangrijkste doelen van de dag. 's Ochtends volgden de 50 aanwezige mentoren verdeeld in groepen een workshop over de basisuitgangspunten van het mentorschap. Er was veel ruimte voor discussie bijvoorbeeld hoe ver de taken van de mentor gaan. In de middag kon gekozen worden uit vijf workshop, over o.a. 'communicatie met de (verstandelijk beperkte) cliënt', samenwerking met de bewindvoerder' en vrijheidsbeperking en -benaming. Na de workshops vond een gezamenlijke afsluiting plaats in de grote hal met een borrel, een afsluitend woord door landelijk bestuurslid Henk Brandt en de aanstekelijke muziek van het Utrechtse straatorkest Tutti Saxi. Daarbij werden de eerste exemplaren meegeven van het nieuwe boekje 'Handvatten voor de mentor'. Het was een geslaagde dag, waarop veel van elkaar te leren viel.

Europese uitwisseling

Uitwisselen van ervaring en kennis gebeurde ook internationaal. MNN neemt vanaf 2007 deel aan een uitwisselingsprogramma met partner-organisaties in Duitsland en Oostenrijk. Dit is mogelijk dankzij een beurs in het kader van het programma "leven lang leren" van het Europees Platform. In 2008 hebben 2 internationale bijeenkomsten plaatsgevonden: In Utrecht, waarbij MNN als gastheer optrad, en Baden (Oostenrijk). Het leverde naast kennis ook veel inspiratie op voor de verdere ontwikkeling van het mentorschap in Nederland.

Pionierswerk: zoeken en werken aan kwaliteit

Teuni Bax is vanaf 15 oktober 2008 in deze functie werkzaam en Ellen Vos vanaf 1 mei 2008. Teuni vertelt dat zij voor de functie heeft gekozen vanwege de doelstelling en de doelgroep: 'In mijn vorige functie als psychiatrisch verpleegkundige zag ik dat er mensen waren die niemand hadden die voor hun belangen opkwam. Soms was er wel iemand, maar dat was dan toeval. Toen ik de advertentie voor deze functie zag, wist ik: dit is geknipt voor mij. Hierin kan ik al mijn kennis en ervaring gebruiken en **écht iets toevoegen**.' Teuni en Ellen hebben het goed naar hun zin. 'Er is nog veel onbekend en er moet nog veel worden ontwikkeld. We doen **pionierswerk** in onze regio en dat is een echte uitdaging. We werken erg zelfstandig en dat past goed bij ons.' Sommige zaken zijn ook erg wennen. Teuni heeft bijvoorbeeld geen collega naast zich in de organisatie. Regelmatig overlegt zij daarom over moeilijke kwesties met coördinatoren van andere stichtingen. 'Het is erg belangrijk dat de contacten met andere coördinatoren goed zijn. We hebben elkaar nodig om samen het mentorschap neer te zetten.'

De eerste **cliënten en kandidaat-mentoren** zijn inmiddels geworven. De kandidaat-mentoren hebben deelgenomen aan scholing die in samenwerking met de coördinator van Stichting Mentorschap Rotterdam is georganiseerd. Stichting Mentorschap Haag en Rijn organiseert binnenkort de eerste eigen **scholing**. Ellen: 'Het belangrijkste is dat de kandidaten ervan

doordrongen zijn dat zij niet zomaar vrijwilligers zijn. Zij hebben een duidelijke taak en verantwoordelijkheden, die zij goed moeten kennen. Ook de houding is belangrijk. Die moet ondersteunend zijn naar de cliënt en kritisch naar de organisaties. Kandidaat-mentoren moeten de regie zoveel mogelijk bij de cliënt laten en niet alles overnemen.' Teuni vult aan: 'de mentor moet daarnaast de eigen sterke en zwakke kanten goed kennen. Dat is belangrijk in contact met de cliënt en anderen.' Tijdens de scholing krijgen de kandidaat-mentoren de basishandvatten mee. De overige kennis en vaardigheden ontstaan al gaandeweg. De **begeleiding** door de coördinatoren en de **bijscholing** zijn dus onmisbaar.

Voorlopig kenmerkt de functie van Teuni en Ellen zich door het **zoeken**. Zoeken naar cliënten en kandidaat-mentoren. Zoeken ook naar het antwoord op juridische vragen en ethische kwesties. 'Daar hebben we Mentorschap Netwerk Nederland hard voor nodig. Dat is de verbinding tussen de coördinatoren. Op die manier kan kennis ontstaan, worden gebundeld en uitgebreid. Mentorschap Netwerk Nederland schept op die manier de voorwaarden waardoor wij ons werk kunnen doen. Zo neemt de **kwaliteit** van het mentorschap toe.'

05 De structurele financiering

De continuïteit in de financiering van mentorschap is een belangrijk onderwerp. In 2008 bevonden de meeste stichtingen zich in de startfase. Zij maken daarbij gebruik van een startsubsidie van het Ministerie van VWS. Mentorschap Netwerk Nederland wil bewerkstelligen dat er komende jaren structurele financieringsmogelijkheden komen.

Gedurende 2008 is een financiële commissie aan de slag geweest. Deze commissie heeft een aantal scenario's opgesteld voor structurele financiering van regionale stichtingen mentorschap. Vervolgens werd een bestuurscommissie van MNN ingesteld om hieraan verder handen en voeten te geven. Daarbij is gestart met verkenning van reële kosten van werving en selectie, opleiding, bemiddeling en begeleiding van mentoren.

Een belangrijke ontwikkeling werd gevormd door de aankondiging dat de wetgeving rond mentorschap, bewindvoering en curatele gewijzigd gaat worden. Verwacht wordt dat op grond daarvan de stichtingen kostenvergoedingen gaan krijgen op grond van toewijzing door de kantonrechters, die mentoren benoemen.

Verwacht wordt dat gedurende 2009 en 2010 deze wetgeving verder gestalte zal krijgen.

“Worsteling om structurele financiering”

“MNN heeft in mijn ogen in 2008 een grote ontwikkeling doorgemaakt. Niet alleen wat betreft de beoogde groei van het aantal stichtingen, maar ook wat betreft de ontwikkeling van het onderlinge samenspel, zowel tussen de regiocoördinatoren en de landelijke coördinator én tussen de besturen van de regionale stichtingen en MNN”.

Aldus Adriaan van der Cingel, bestuurslid van Mentorschap Noordwest Holland, en tevens bestuurslid van MNN. Zijn medebestuurslid Wil Beugelsdijk, benoemd op voordracht vanuit Mentorschap Haag en Rijn, deelt deze opvatting. “Niet alleen de aandacht voor landelijke dekking maar ook de oriëntatie op kwaliteit en professionaliteit vormde een belangrijk stuk inzet in 2008. Wat startte als vrijwillig initiatief van een paar enkelingen kan zo de nodige verdieping en verankering krijgen”, aldus Wil Beugelsdijk. “Daarbij was van belang dat in 2008 duidelijk werd dat de wetgeving gewijzigd gaat worden. In de toekomst zullen de kosten van mentorschap waarschijnlijk in beginsel vergoed gaan worden door de cliënt, voor wie de mentor zich inzet. Daarmee is zicht ontstaan op een structurele financieringsbasis”.

Maar daarmee is het laatste woord hierover niet gezegd.

“De inzet voor goede financieringsvoorwaarden blijft nog een hele worsteling” vervolgt Adriaan van der Cingel. “Bij de start van MNN werd een schatting gemaakt van de kosten. Die luidde dat met € 60.000 ongeveer 60 mentoren zouden kunnen worden opgeleid, bemiddeld en begeleid. De eerste jaren moet natuurlijk veel worden geïnvesteerd in netwerkontwikkeling

en in deze ‘startperiode’ kan zo’n aantal moeilijk worden gehaald. Maar als het na de start wel haalbaar blijkt, dan nog is de vraag of € 1000 per cliënt per jaar acceptabel is. Wie springt bij wanneer cliënten dit bedrag niet goed kunnen opbrengen? En is ten principale wel redelijk om alle kosten –ook van voorlichting en netwerkontwikkeling bijvoorbeeld - voor rekening te brengen van afzonderlijke cliënten? Of zou de bijdrage van de client zich moeten beperken tot vergoeding van de inzet die duidelijk en direct voor die betreffende cliënt worden gemaakt? En is de bekostiging van het in stand houden van de nodige voorziening en netwerk daarbij een meer collectieve verantwoordelijkheid? De regionale stichtingen hebben een eigen verantwoordelijkheid voor hun financiering. MNN beslist daar niet over maar MNN kan wel zorgen voor transparant zicht op kwaliteit en kosten en daarmee de voorwaarden voor financiering bevorderen. Het kost tijd, maar door goed samenspel kunnen we verder komen”.

Wil Beugelsdijk vult aan “Komende zomer komt er een evaluatie van ons werk gereed t.b.v. de Staatssecretaris van VWS en de Tweede Kamer. Daarmee kunnen genoemde vraagpunten onder de aandacht worden gebracht van de politiek. Die aandacht verdient het zeker. Met de actuele druk om de collectief gefinancierde zorg beperkt te houden neemt het goed regelen van de vertegenwoordiging van de cliënt in de zorg alleen maar aan betekenis toe”.

06 Bijlage: De organisatie

Bestuur

Het bestuur van de stichting MNN vergaderde eens per 6 weken.

Het bestuur is op 31 december 2008 als volgt samengesteld:

Dhr. drs. C.J.G. Theeuwes,	voorzitter
Dhr. dr. T. Keuzenkamp,	secretaris
Mevr. drs. Y.C.M. van Gilse,	penningmeester
Dhr. A. van der Cingel	bestuurslid
Dhr. W. Beugelsdijk	bestuurslid
Mevr. E.H. Reitsma	bestuurslid
Dhr. mr. J.P.H. Brandt	bestuurslid

De heer J. van Zijl is in het voorjaar van 2008 teruggetreden als bestuurslid. Het bestuur dankt hem voor zijn inzet.

Regiobesturen overleg

Vertegenwoordigers van de regionale stichtingen wensen overleg over geografische afbakening, kwaliteit, financiële continuïteit en andere aspecten van mentorschap. MNN faciliteert dit overleg, om de regiobesturen te steunen en om de regiobesturen advies te vragen voor het beleid van MNN. Het overleg met de regionale besturen heeft in 2008 tweemaal plaatsgevonden.

In de decembervergadering werd o.a. gesproken over de notitie 'structuren en verbanden', over de toekomstige functie van MNN in relatie tot de regionale stichtingen en wat voor (bestuurlijke) organisatie-ontwikkeling dit vraagt. In 2009 zal één en ander verder worden uitgewerkt.

Advies en ondersteuning

Dhr. mr. K. Blankman diende in 2008 het bestuur met advies. Het bestuur wil hem daarvoor bedanken.

In 2008 zijn voorbereidingen getroffen om een ondersteuningsgroep te vormen. Op 24 maart 2009 kwam deze groep inmiddels voor de eerste keer bij elkaar.

Bureau

De coördinator van MNN, de heer H. Valkenburg, heeft vanwege persoonlijk redenen na twee jaar zijn functie bij MNN op 15 november 2008 beëindigd. Het bestuur dankt hem voor zijn grote inzet en betrokkenheid. Vanaf november werd de functie op interimbasis ingevuld door mw. drs. H. Martens.

Verder was in 2008 werkzaam mw. L. van Vugt, secretaresse (12 uur/week). Vanaf 1 oktober werkte ook mw. A. Slingerland (tevens coördinator in Utrecht) 8 uur per week voor het bureau. Zij ondersteunt de coördinator van MNN. Inmiddels is per 1 mei 2009 dhr. ir. N.Q.M. Heinsbroek aangesteld als directeur (32 uur/week).

Het bureau is gevestigd in Rotterdam, bij verpleeghuis "De Vijf Havens", een van de voorzieningen van De Stromen Opmaat Groep. Het bestuur is De Stromen Opmaat Groep erkentelijk voor de beschikbaar gestelde faciliteiten.

